

***Searlesia costifer* (Wood, 1848), nieuw voor de Kattendijk Formatie (Vroeg Pliocene) van het Antwerpse**

Robert Marquet¹

Inleiding

Het Pliocene van het Antwerpse blijft nog steeds nieuwe verrassingen opleveren. Na publicatie van een reeks artikelen over voornamelijk Doel en Kallo blijven er nog nieuwe soorten mollusken opduiken. Het is de bedoeling deze soorten te publiceren, in Afzettingen als het gewoon om nieuwe records gaat, in Caenozoic Research als het nieuwe soorten betreft. Bij het uitzoeken van oude collecties komt men soms onverwachte vondsten tegen. Zo trof ik onder de Buccinidae van het Belgische Pliocene, bij overdracht van mijn collectie aan het Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen, een schelp aan die in de vroege jaren zeventig van de vorige eeuw door de heer L. Peeters verzameld was en daarna in mijn collectie terecht was gekomen. Het bleek een voor het Antwerpse nieuwe soort te zijn: *Searlesia costifer* (Wood, 1848). De schelp werd gevonden in de verbinding van het Amerikadok met het Vijfde Havendok bij het Noordkasteel op de Antwerpse Rechter Schelde oever, in de Kattendijk Formatie, meer bepaald in de *Glycymeris* bank die het bovenste deel van deze Formatie uitmaakt. Een profiel van deze vindplaats wordt gegeven in Marquet & Herman (2009, p. 16, fig. 8).

Systematische positie

Classis Gastropoda Cuvier, 1797
Ordo Caenogastropoda Cox, 1960
Subordo Hypsogastropoda Ponder & Lindberg, 1997
Familia Buccinidae Wenz, 1815
Subfamilia Photinae Gray, 1857
Genus *Searlesia* Harmer, 1915

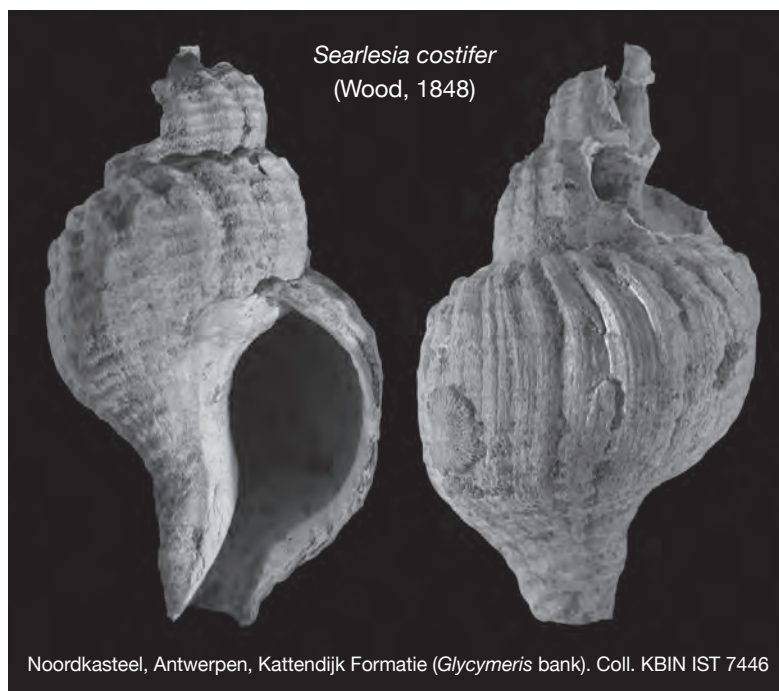
Synonymie

- 1848 *Trophon costiferum* Wood, p. 48, pl. 6, fig. 9.
- 1872 *Trophon costifer* - Wood, p. 204.
- 1914 *Searlesia costifer* (S.V. Wood) – Harmer, p. 136, pl. 13, fig. 1.
- 1913 *Searlesia costifer* var. ?, J. Sowerby – Harmer, p. 137, pl. 13, fig. 3.
- 1913 *Searlesia costifer* var. *pulchra*, nov. Harmer, p. 138, pl. 13, fig. 12.
- 1913 *Searlesia costifer* var. *elongata*, nov. Harmer, p. 138, pl. 13, fig. 5.
- 1913 *Searlesia costifer* var. *cancellata*, nov. Harmer, p. 138, pl. 13, fig. 4.
- 1913 *Searlesia costifer* var. *crassa*, nov. Harmer, p. 139, pl. 13, fig. 11.
- ? 1913 *Searlesia costifer* var. *islandica*, nov. Harmer, p. 139, pl. 13, fig. 7-10.
- ? 1913 *Searlesia costifer* var. *monensis*, nov. Harmer, p. 140, pl. 13, fig. 6.
- ? 1924 *Searlesia costifer islandica* F.W. Harmer - Schlesch, p. 24, pl. 8, fig. 4-6.
- 1965 *Northia (Searlesia) costifera* (S.V. Wood, 1848) - Van Regteren Altena et al., p. 33, pl. 14, fig. 131.

Originele vindplaatsen

(ER IS GEEN ECHTE TYPELOCALITEIT AANGEGEVEN)

Gedgrave, East Anglia, United Kingdom;
Walton-On-The-Naze, East Anglia, United Kingdom.

Searlesia costifer
(Wood, 1848)

Noordkasteel, Antwerpen, Kattendijk Formatie (*Glycymeris* bank). Coll. KBIN IST 7446

Stratum typicum

Coralline Crag, Zancleaan, Vroeg Pliocene (Gedgrave); Red Crag, Laat Pliocene (Walton).

Materiaal

Een beschadigd exemplaar, KBIN coll. IST 7446.

Beschrijving

De schelp meet 49,8 x 27,1 mm, ze is dus veel hoger dan breed. De oudste windingen en de protoconch zijn echter afgebroken bij het enige verzamelde exemplaar. Windingen bol, met diep ingesneden sutuur. Er zijn ongeveer 17 onregelmatige, prosocliene radiale ribben per winding aanwezig, die breder zijn dan de tussenruimten; naar de mondopening toe verzwakken ze sterk en op het siphokanaal ontbreken ze. Er komen ook axiale ribben voor, die bij de sutuur smaller zijn

dan de intercostale ruimten, maar breder worden naar het siphokanaal toe, waar zij de enige sculptuur vormen. De radiale ribben lopen over de axiale, zonder knobbels of stekels te vormen, behalve bij de adapicale suture, waar onregelmatige knobbels ontstaan. Siphokanaal duidelijk, maar niet extreem lang. De binnenzijde van de mondopening vertoont duidelijke plooiën.

Bespreking

Dit is een zeer variabele soort, zoals blijkt uit de lange lijst van variëteiten die door Harmer (1914) afgebeeld worden. Vooral de hoogte/breedte verhouding en de sculptuur kunnen zeer sterk verschillen. Het exemplaar uit Antwerpen komt het best met Harmer's variëteit *crassa* overeen.

Voorkomen

Volgens Harmer (1914) komt de soort Recent nog voor in de noordelijke Atlantische Oceaan, maar geen enkele moderne bron bevestigt dit. *Searlesia costifer* is met zekerheid gevonden in de Coralline en Red Craggs in Engeland en in Nederlands strandmateriaal. Ze zou ook kunnen voorkomen in het Pliocene van IJsland, maar de door Schlesch (1924) afgebeelde exemplaren zijn steeds duidelijk smaller dan de Britse, zodat het om een aparte ondersoort kan gaan. Ook de variëteit *monensis* (van het Eiland Man, Engeland) (Harmer, 1913) heeft een duidelijk aparte vorm, zodat het voorkomen ook daar niet zeker is. Mogelijk gaat het in beide gevallen om ondersoorten of zelfs aparte soorten.

Dankwoord

Ik zou de heer L. Peeters willen bedanken voor het afstaan van dit bijzondere exemplaar.

Literatuur

- Harmer, F.W., 1913-1919. The Pliocene mollusca of Great Britain, being supplementary to S.V. Wood's Monograph of the Crag Mollusca, 2. The Palaeontographical Society, London: pl. 1-24 (1913); p. 1-200 en pl. 25-32 (1914); p. 201-302 (1915); pl. 33-44 (1916); p. 303-461 en pl. 45-52 (1918); pl. 53-56 (1919).
- Marquet, R. & J. Herman, 2009. The stratigraphy of the Pliocene in Belgium. – *Palaeofocus* 2: 1-39, 13 tab., 4 tekstfig., 8 pl.
- Regteren Altena, C.O. van, A. Bloklander & L.P. Pouderoyen, 1965. De fossiele schelpen van de Nederlandse stranden en zeegaten, 1 (2e druk). Lisse, Nederlandse Malacologische Vereniging 55 p., 22 pl.
- Schlesch, H., 1924. Zur Kenntnis der pliocänen Cragformation von Hallbjargarstadur, Tjörnes, Nordisland und ihrer Molluskenfauna. – *Abhandlungen Archiv für Molluskenkunde* 1 (3): 1-62.
- Wood, S.V., 1848. A monograph of the Crag mollusca, or, description of shells from the Middle and Upper Tertiaries of the east of England. 1. Univalves. Monograph of the Palaeontographical Society, London: p. I-XII en 1-208, 21 pl.

Wood, S.V., 1872-1874. Supplement to the monograph of the Crag mollusca, or, description of shells from the Middle and Upper Tertiaries of the east of England. 3. Univalves and bivalves. Monograph of the Palaeontographical Society, London: p. I-XXXI en 1-98 en pl. 1-7 (1872); p. 99-231 en pl. 8-21 (1874).

¹Robert Marquet, Koninklijk Belgisch Instituut voor Natuurwetenschappen.

Correspondentie: Constitutiestraat 50, 2060 Antwerpen, België, e-mail: Robert.Marquet@hotmail.be